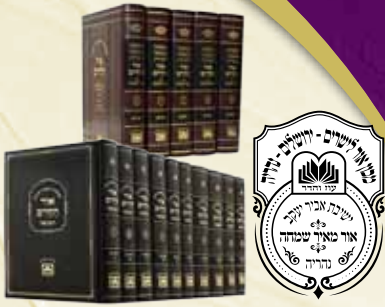

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

בדבריו על הפסוק (כח, א): "וְאֵתָהּ הִקְרַב אֵלַיךְ אֶת אֶהְרֹן אֶחֶיד" וגו', מציין רבנו לדברי חז"ל הידועים: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" (ברכות נד, א).

אם כי הדברים ידועים, אולם ראוי לתת את הדעת לכך שלא מדובר רק בהוראה כללית שראוי חכמינו ללמדנו על דרך המוסר, כי אם דין דיני ברכות.

במשנה (שם) מצאנו התייחסות למגוון ברכות הנאמרות במצבים מסוימים, ונוכרת ההלכה הבאה: על בשורות טובות אומר 'ברוך הטוב והמטיב', על בשורות רעות אומר 'ברוך דיין האמת'. על כך ציינו חז"ל הלכה, כי יש לברך את ברכת 'דיין האמת', כשם שמברך את הברכה על הטוב: 'הטוב והמטיב'.

בענין זה מצאנו שכתב רבנו הרמב"ם לשון מעניינת (הלכות ברכות י, א): "וחייב אדם לברך על הרעה בטוב נפש כדרך שמברך על הטובה בשמחה... ובכלל אהבה היתירה שנצטוונו בה, שאפילו בעת שייצר לו יודה וישבח בשמחה".

מתוך דיוק לשון הרמב"ם שכתב לענין הרעה 'בטוב נפש' ואילו לגבי הטובה התבטא 'בשמחה', הסיקו נושאי כלי הרמב"ם ומפרשיהו כי למרות ההשוואה - קיים הבדל מהותי בין ההודיה להשי"ת על מקרים הנחשבים 'טובה' לבין אלה הנתפסים כ'רעה'. זאת על בסיס העובדה כי אדם הינו - למעשה, אדם, וכי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו ואינו דורש מהם את שאין בכוחם לעשות.

במתק שפתיים מבאר הגאון ר' ירמיהו לעזו זצ"ל, וזו לשונו (דברי ירמיהו שם): "לא אמרה התורה דבר ולא פקדה נגד הטבע של בני האדם... ולא תצוה התורה לכל אדם שישמח בעת צרת נפשו בצרתו, ולהיפוך אמרו רז"ל (תענית כז, ב): "שלשה לבכי" וכו' [היינו שיש להקדיש ימים לאבלות על הנפטר]...".

"ובהר רבינו לומר ולפרש כי בטובת נפש - שלא ירע בנפשו להתרעם על מידותיו יתעלה, ונפשו תהיה בטוב ולא ברע חלילה להרהר אחרי מעשי ה'... אבל זה בלבד ההבדל, כי בהטובה ישמח בהטובה, אבל ברעה אין מצווה לשמוח בהרעה, רק בטוב נפש יהיה נפשו לא תגרע באמונה ואהבה לה' יתברך שמו ויתעלה".

שולחן שבת עם האור החיים

אבא, הוא אמא והוא המשפחה שלכם. בשבילו אתם חיים וככל הנראה שגם תזכו למות למענו, מוקדם מכפי שחשבתם'.

שעתים שינה הספיקו להם, לאלפי החיילים שהגיעו זה עתה לאחר מסע מפרך בן כשבוע. כך על כל פנים חשב המפקד, ומי יעז להטיל בכך ספק. תבשיל בעל מראה מעורר-תהייה וניחוח חמצמץ שחולק במשורה, מבחינת המפקד, היה בונוס נחמד.

וזהו, יצאנו. רובים נתלו על הכתף, מימיות נתלו על החגורה, ולחזית.

דמיטרי לא יכול היה להשלים עם זה. הפחד ששיתק אותו כבר בבוא ההודעה השריריתית זכה עתה לשדרוג משמעותי, והוא כמו קיבל ישות משל עצמו ויצא לטיול מצמרר ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אינו מדלג על אף איבר ומעניק לכל חלק בגופו את התחושה כי משהו כאן לא בסדר. מאד לא בסדר.

התברר כי הוא היה תמים, נבער מדעת. לתומו חשב כי שיא החרדה מאחוריו, אולם אז בא המפגש החזיתי עם רעמי התותחים ומראה החיילים הנופלים מימין ומשמאל, צווחות החללים ברגעיהם האחרונים ושריקות הכדורים המתעופפים בינות לשוחות, הבחירו לו כי עד עכשיו הכל היה מתוק מדבש.

כאן ועכשיו, הבין, מתחילה הבעיה האמיתית. רגליו קפאו וכמו ניטעו במקומן, ידיו הפכו משותקות וערפל עיקש וסמיך נחת על מוחו ומנע ממנו לחשוב בצלילות. שלא לדבר על ריצה קדימה לצד חבריו לגדוד, שימוש ברובה למטרה לשמה נוצר והשתתפות מעשית בקרב.

תתקדם הקול נשמע מאחוריו, קפוא, מרושע. סימני השאלה במוחו בנוגע לזהות הדובר התפוגגו באחת, כששמע שוב את קולו של בוריס, מפקד הפלוגה שהחווה בניע-אצבע לכיוון הרובה המשתלשל מכתפיו עדיין בתנוחה רשלנית.

אתה לוקח בזה הרגע את הרובה ומתחיל להשתמש בו עברה השכיחה הידידותית לפסים מעשיים, **או שאני אעשה זאת**. הרמו היה חד, מעורר לחלחלה.

תוספת נחמדה של קנה אקדח שהוצמד לעורפו תרמה את חלקה לאווירה שנוצרה, וברוח שיתוף הפעולה עם האיש הנחמד שמאחוריו ידע דמיטרי כי הוא שועט קדימה. אין לו הרבה ברירות.

איך מתגברים על פחד?

לא אחת נתקל אדם בחייו בסיטואציה בה הוא נדרש לפעול, לעשות ולנקוט בצעדים מסוימים, אולם הפחד והחרדה משתקים אותו. יש ומדובר במקרים בהם הפחד הינו מפני גורם זר המסוגל לפגוע בו, לפעמים אדם חרד דווקא מפני ההשלכות אליהן יובילו מעשיו ופעמים רבות מדובר בחרדה משתקת ללא סיבה של ממש, סתם חרדת-ביצוע.

לא תמיד הפחד הינו דבר שלילי. הפחד גורם לאדם להיזהר, לקחת בחשבון סיכונים אפשריים ולהימנע מצעדים פזיזים, מתי הפחד הופך להיות בעיה? כשהוא מונע מהאדם לקבל החלטות ולפעול באופן

דמיטרי לא אהב את הרעיון, בכלל. מאז שהוא זוכר את עצמו הוא קידש, טיפח ועיצב לכלל יצירת אמנות את הפינוק והעצלנות, עד שאלה האחרונים הפכו והיו לאידיאולוגיה של ממש המקדשת את כל האמצעים ובה לכל דבר הנוגד אותם.

לדידו, התפרקות חסרת מעש בכורסה העתיקה בבית אמו, ממושיקה האהובה והיחידה שהבינה ללבו, עם פנכת מרק תפוחי אדמה מעלה אדים וכוס כרסתנית של וודקה -היו אידיאל של ממש. 'חוסר מעש' אמרתם? לא מבחינתו. אדרבה, ככל שהוא רואה זאת - זוהי העשייה הברוכה והקדחתנית מכל, והוא עובד בה משרה מלאה. הוא עושה, כלום. וזה דורש מאמץ יומיומי.

הכרוז המלכותי בעל המדים המגונדרים יתר על המידה, לדעתו של דמיטרי, אשר הופיע ביום בהיר בכיכר העיירה והקריא בדרמטיות את ההודעה אודות הגיוס הכללי לצבא הצאר ירום הודו, לא ממש היה חלק מהתוכנית הבטלנית שלו.

יתירה מכך, ההודעה המדוברת טמנה בחובה גם את העובדה הפשוטה שייחכן והוא לא יחזור משם. ומה יהיה על הנוזד המיוחד של אמא ומזון הקש שהפך עם השנים לידידו הקרוב? ומה לגבי הסיכוי שייילך מן העולם במקום רחוק, נידח, אי שם בחזית ומבלי ליהנות פעם נוספת מההנאות הקטנות סביבם יצר פולחן של ממש?

החרדה לפתה אותו עד כדי מחנק, איימה על שלווה רוחו, ואילו לא היה הדבר סותר את הכלל הבסיסי בחייו - לפיו אין לעשות כלום, אף פעם ותחת שום נסיבות שבעולם, הוא היה קם ובורח, מועיד את פניו הרחוק מהחזית ומותר את הצבא להתמודד בלעדיו.

אבל מה, אין ברירה, על עקרונות לא מפשרים. 'שב ואל תעשה' הזכיר לעצמו ונכנע לתכתיב הבלתי-גיוני בעליל.

כך מצא את עצמו דמיטרי כעבור ימים ספורים ברחבה שלצד תחנת הרכבת הישנה, זו שבפאתי העיירה, ממתין יחד עם צעירים בני גילו - אשר ברובם דווקא נראו נלהבים וחדורי מטרה, ששים אלי קרב. 'מזור' ציין לעצמו מסקנה עמוקה.

רכבות שידעו ימים יפים יותר הועמסו בזו אחר זו, קרונות התמלאו וההמנון הלאומי נשמע שוב ושוב, פורץ מהחלונות לאוויר הקפוא ומתערבל בכליל בלתי-נהיר של שירי עם ופזמוני ניצחון.

במחנה, אי שם בערבה הרוסית הקפואה ובאמצע שום מקום, קיבל את פניהם מפקד בכיר למדי שאוסף מדליות ואותות-הצטיינות עיטרו את זהו והעידו על עבר צבאי מפואר.

הלה נראה ונשמע בדיוק כמו שדמיטרי תיאר לעצמו. שני מטר של שיריים משורגים הנראים יצוקים פלדה, סנטר קשוח ומרובע, צלקת מכוערת או שניים לאורך הפנים ואקדח משתלשל מהחגורה. מבע אפל ורצחני בעיניים, לצד קול בס אימנטי שהבהיר במשפטים קצרים ובאדיבות הרוסית החמימה והידועה: 'החל מרגע זה, הצאר ירום הודו הינו הכל בשבילכם. הוא

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

"וְאִתָּה הַקָּרֵב אֲלֶיךָ אֶת אֶהְרֹן אֲחִיךָ וְאֶת בְּנָיו אֲתוֹ מֵתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ לִי" (כח, א), מצווה הקב"ה את משה רבנו, ובכך למעשה מורה לו לוותר על הזכות השמורה לו מקדם, כמו בא בחז"ל (זבחים קא, ב): "משה רבינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים היה".

אין צורך ללמדנו שאכן עשה משה רבנו את המוטל עליו והנדרש ממנו, שהרי נצטווה על כך ישירות מפי הגבורה. אולם רבנו האור החיים מוסיף נקודת מבט ייחודית שיש בה כדי ללמדנו - כי גם במעלת הוויתור ישנן דרגות נעלות מאין כמוהן.

מסופר על הגאון ר' יצחק וינגרטן זצ"ל - הרב מליעזר, אשר בצוק העתים במלחמת העולם השנייה נמלט על נפשו והועיד את פניו ללונדון. בבואו ללונדון, תר אחר משרת-רבנות שתתאים עבורו ותאפשר לו להתקיים בדרך של כבוד, וכך שמע אודות בית מדרש מסוים המחפש אחר רב ומורה דרך.

פנה אפוא הרב לכמה ממקורביו, בעלי קשרים אשר יד ורגל היתה להם בקהילה היהודית בלונדון, והפציר בהם כי ייאתו להמליץ עליו כרב אותה קהילה.

הללו עשו כבקשתו ואכן ניגשו על אחר לפרנסי ומנהיגי אותה קהילה והמליצו להם בחום ובכלל פה כי יקבלו עליהם את הרב וינגרטן לרב. דא עקא, התברר להם כי בני הקהילה כבר נתנו עיניהם במאן-דהוא - לא אחר מאשר הגאון הצדיק ר' אליהו לופיאן זצ"ל, אשר שהה באותם שנים בלונדון ועשה נפשות לתורה יראה.

באו מקורביו הרב וינגרטן במבוכה, ואף הרב עצמו לא ידע את נפשו. פשוט היה לו כי אין מקומו להתמודד מול מועמדותו של ר' אליהו, ולצד העובדה שנבצר ממנו להשיג משרה זו, הוא בא במבוכה רבה ובאי-נעימות עקב ניסיונו זה.

חלפו אך כמה ימים, והנה דפיקה בדלת.

בסף ממתין במבט חמים ועיניים מאירות ר' אליהו, אשר אינו מאריך בדברים. 'הבה נלך' הוא מושיט יד לרב וינגרטן, והוא מצידו נשך אחריו באי-נעימות גוברת והולכת.

בתוך דקות ספורות מצאו השניים את עצמם בשערי בית הכנסת המדובר, וברגעים הבאים הוכיח ר' אליהו במעשיו מדוע נחקק שמו בישראל לדורות לא רק כגאון בתורה, אלא כגאון המוסר וענק הרוח. כשזרעו שלובה בזרוע הרב וינגרטן, ללא שיאפשר לו להתנגד כהוא זה, הוליכו ר' אליהו אל כותל המזרח, שם הושיב אותו אחר כבוד כיסא המיועד לרב בית הכנסת.

לאחר מכן ניגש ר' אליהו אל הבימה, עלה עליה ודפק עליה, מפנה אליו את תשומת לב המתפללים וחברי בית הכנסת.

כאן החל ר' אליהו לפרט את מעלות 'הרב החדש שלכם' אותו הנחית להם ללא אומר ודברים, תיאר בצבעים חיים את רום מעלתו בתורה ואת יראתו הקודמת לחכמתו, הרחיב בפרטורט אודות יכולת ההנהגה יוצאת הדופן שלו וחתם בכך שוא שמח עבורם - שזכו בכזה רב חשוב, המתאים יותר מכל אחד אחר לתפקיד.

ירד ר' אליהו מן הימה, סב על עקביו ויצא מבית הכנסת. מותר אחריו ציבור וגם רב המומים ומשתאים, אשר למדו את אחד הלקחים החשובים ביותר בחיים - יש ויתור, יש ויתור, גם לוותר צריך לדעת לעשות במאור פנים, ברצון ובהתלהבות.

כך מבאר רבנו האור החיים את מעשה ההקרבה הגדול והמיוחד שנתבקש משה רבנו לעשות, וזו לשונו: "וְתִבְאֵר עַל דֶּרֶךְ אֲמֹרֶם וְלִי כִי הִפְהִנְנָה לְמִשָּׁה הִיְתָה לְמַנְהָ [לחלק], אֲלֵא לְצַד שְׂמָאן לְלַכֵּת בְּדַבְרֵי ה' אַחַר כְּמָה פְּעָמִים, חָרָה ה' בּוֹ וְהִסִּירוֹ מִגְּבִירַת הַכְּהֹנָה...."

"לִזֶּה אָמַר לוֹ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה 'וְאִתָּה', פִּירוּשׁ, לֹא לְצַד שְׂאֵנִי מְצוֹךְ לְבַד - אֲלֵא גַם אִתָּה מְצַד עֲצֻמָּה הַקָּרֵב אֶת אֶהְרֹן בְּמִקוֹמָה, וְתַעֲשֶׂה הַדְּבָר כְּאֵלוֹ אִתָּה חֲפֵץ בּוֹ."

"כִּי זֶה לָךְ בְּמִקוֹם קָרְבָן לְכַפֵּרָה עַל אֲשֶׁר הֶעֱזַת פְּנֵיךָ לִפְנֵי ה', וְאֹמְרוֹ 'אֵלֶיךָ', לְכַפֵּרְתָּךְ, בְּהַקְרִיב אֶת אֶהְרֹן וַיִּתֵּן לוֹ גְּדוּלְתוֹ, אֵינְךָ לָךְ קָרְבָן גְּדוֹל מִזֶּה."

מאצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מעשי במישורים בהם הוא נדרש לעשות זאת.

אז איך אפשר להתגבר על הפחד?

באמצעות פחד.

כן, בדיקו, כל מה שצריך כדי למנוע היסחפות רגשית מיותרת אחר השיתוק שאוחז באדם לנוכח מושא-חרדה כזה או אחר, הוא פחד גדול יותר ואימתני בהרבה שיגרום לו להבין שהחלופה - חוסר המעש, מבעיתה שבעתיים.

אולם עדיין, אם ננתח את תוצאות הסרת החרדה באמצעות חרדה עמוקה ומאיימת יותר, נראה כי לא תמיד התהליך בהכרח חיובי. התוצאה, מבחינה נפשית ומנטלית, לא תמיד שווה את זה.

אכן, יראָה אחת יש שבכוחה לגאול את האדם מהחרדות הפשוטות, הנחותות, וזאת ללא אף תופעת לוואי שלילית, והיא: **יראת הרוממות**.

כשאדם ירא ממשוהו, או ממישהו, יראה פנימית וערכית הנובעת מכח גדולתו ורוממותו של אותו גורם, הופך הפחד למשהו נאצל וחיובי ביותר. הוא נתלה ביראָה הזו והיא משמשת עבורו כמנוף לצמיחה, כדחיפה לעשייה חיובית ברוכה, והכל מתוך רגש טהור ונעלה.

סגולת היראָה - במלחמה

בקריאת פרשת זכור אנו מעלים על נס את שפלותו ורשעותו של עמלק, וחוקקים על לוח לבנו את מצות התורה התמידית - לזכור ולא לשכוח את מעשה עמלק, להשמידו ולשרשו מבלי להותיר מקום לפשרות.

וכך נאמר (דברים כה, יז - יח): "וְזָכַרְתָּ אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֵק בְּיַדְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: אֲשֶׁר קָרָךְ בְּיַדְךָ וַיִּזְבֹּב בְּךָ כָּל הַבְּחֻשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאִתָּה עֵרַף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֲלֵקִים".

מסביר רבנו האור החיים הקדוש, כי עמלק ניצל באופן ציני ומחולש את העובדה שבאותה העת היו בעם ישראל כוחות שחסרו את הכח המגן, את הכלי הבסיסי ביותר שיכול להוביל לניצחון האויב, והוא: היראָה.

מבאר רבנו: "וְאֹמְרוֹ 'וְלֹא יָרָא אֲלֵקִים' פִּירוּשׁ, וְבִזְהָ בְּאֵ הַמֶּרֶךְ בְּלִבְבְּךָ יוֹתֵר מִמִּפְעַל עֲיֹפוֹת וַיִּגְעוּת, עַל דֶּרֶךְ אֹמְרוֹ (ישעיהו לג, יד): 'פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים'. אֲבָל אִם הָיָה צְדִיקִים, לֹא יִפְחָדוּ וְלֹא יִרְאוּ בְּמִלְחָמָתוֹ."

והעיר הכתוב בטעמים שמשניאים אותו בלבנו, כי הצר לישראל צרה גדולה שבא עליהם כאשר יראה הנשר בלא ידיעה, כמו שרמז גם כן במאמר קרָךְ וְהָיָה יִגְעִים וְעֵיפִים, וְדָבַר הַמַּעֲמִיד הַכֹּחַ בִּיכְלַת הַנְּעֵלִם אֵינְן עִמָּם. מֵה שְׁלֵא הָיָה כֵּן בְּשֵׂאֵר כָּל הַמִּלְחָמוֹת, שְׂמִלְכַד שְׁלֵא יִיעֲפוּ וְלֹא יִגְעוּ, עוֹד לָהֶם כָּלֵם צְדִיקִים יִרְאֵי אֲלֵקִים נְמוּכֵי לֵב."

היראה, מסתבר, יש בה כח להעניק לאדם את היכולת לנצח במלחמה, ואת העובדה שחלק מעם ישראל חסרים היו יראה זו - היטיב עמלק לנצל.

על אחת כמה וכמה כשמדובר ביראת ה', יראה נעלית ונשגבת לאין שיעור, אשר מלבד המעלה האמורה שהיא מניעה את האדם לאזור חלציו ולקום על נפשו אל מול צורריו - עוד יש בה יכולת סגולית מוכחת, כח אלקי רם ונשגב הפועל לניצחון הירָא כנגד כל הקמים עליו ומבקשים נפשו.

ואם נכון הדבר כשמדובר במלחמה על הגוף, על החומר, כשהחזית מתמקדת בעניינים גשמיים, אין לתאר ואין לשער את גודל הסייעתא דשמיא והכח האדיר הנתון ממרום לזה המבסס כראוי את יראת האלקים שבו, בבואו להילחם בקרב האמיתי והמשמעותי ביותר בחיי האדם - מלחמת היצר.

מלחמת עמלק, כידוע, יש בה רבדים עמוקים ביותר והיא מייצגת את הקרב המתמשך והסדרתי בין האדם ליצריו, בין הטוב לרע ובין צד הקדושה לצד שכנגד.

יראת שמים משמשת מחד כנשק בסיסי שאי אפשר בלעדיו, ומאידך כנשק עוצמתי המכריע את המערכה באופן מוחלט ומעניק יתרון דרמטי לאדם הלוחם את מלחמתו זו.

שביבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

נאמר בפרשתנו (כט, מו): "וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם אֲנִי ה' אֱלֹקֵיהֶם", וכבר עומד רבנו על כפילות הלשון במילים 'אני ה' אלקיהם'.

בדבריו על כך מלמדנו רבנו מסר שיש בו כדי לנחמנו ולעורר את לבנו בדור יתום ועני של עקבתא דמשיחא, דור בו גילוי השכינה הנראה לעין הולך ופוחת מיום ליום, הסתר הפנים גובר והולך ואיננו זוכים עוד לראות עין בעין כפי שראו זאת בדורות קודמים.

וכך כותב רבנו במתק שפתיו: "אולי שנתכונן לרבות אפילו בזמן שאין שכינתו בתוכנו, הוא ה' אלקינו - ולו אֲנַחְנוּ". בואת יש לכלל יהודי להיאחז, להיתלות ולמצוא מזור ברגעי שפל וקושי, ביודעו כי הקב"ה עמו בכל אשר ילך.

עם זאת, ביאורו השני של רבנו מסייג את הדברים וקובע כלל ברזל אחד - כזה אשר יש בו כדי להשפיע על כך באופן מכריע, וזו לשונו: "או ירצה על זה הדרך, בידיעתם ובהפרכתם הדיבר, כאומרם בתחלה וידעו וגו', בזה יהיו ראויים לקרוא שמי עליהם, לומר ה' אלקיהם. אבל זולת זה, יפרקו עול ויהיו לאלהים אחרים".

התופעה המופלאה הזו, בה זוכה כל יהודי לכך שילוה אותו הבורא יתברך בכל צעדיו, מותנית בדבר אחד ויחיד - הכרה ברורה בכך, ואמונה תמה במציאותו והשגחתו יתברך. הוי אומר - כדי שמתנת שמים נפלאה זו תחול, תקבל תוקף ותעמוד לימינו, עלינו לחדד ולחזק בקרבנו את האמונה השלימה השכם והערב, ורק כך נוכל לכך.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

לימדונו חז"ל (חולין ז, ב) כי "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן", והמעשה המבהיל הבא מלמד זאת באופן יוצא דופן. מחכמי אלג'יר ורבניה החשובים ביותר היה הגאון ר' יהודה עייאש בעל 'בני יהודה' זצ"ל, והוא למעשה הראשון שחתם על 'אור החיים' ו'פרי תואר', כשעבר רבנו דרך אלג'יר בעלותו ארצה.

כעבור זמן, כשכבה נר המערבי ונשבה ארון האלקים בהסתלקות רבנו מן העולם, נדרשו חכמי הישיבה למצוא את החכם הירא והשלם שבכווחו למלא ולו במקצת את מקום רבנו בראשות הישיבה, כדי שזו תמשיך להתנהל בדרך אותה התווה רבנו ולהצמיח מתוכה תלמידים העתידים לפאר את כותל המזרח של הדור הבא.

בתחילה נתמנה לתפקיד זה הגאון ר' יונה נבון זצ"ל, ובהסתלקותו נקרא מחותנו הגאון ר' חיים מונדובי זצ"ל. כשאף הוא נסתלק מן העולם, נקרא אחר כבוד ר' יהודה עייאש להיכנס לנעליו הגדולות של רבנו ולשבת על הכס רם המעלה הלזה.

ויהי היום, בא ר' יהודה כמנהגו מדי יום בשערי בית המדרש, והנה הוא רואה מחזה מבהיל, רבנו, אשר זה מכבר התעלטה נשמתו לשמי רום, יושב על הכסא עליו ישב בחייו, ונראה כביכול הוא בחיים חיותו ובגוף גשמי ממש.

פנה ר' יהודה לסובבים ובירר האם אף הם ראו דבר-מה חריג, ואלה האחרונים השיבו בשלילה. או אז הבין ר' יהודה כי מן השמים חפצו שדווקא הוא יזכה להיחשף למחזה נורא זה, והסיק כי הדבר בא ללמד אותו ואת הבאים אחריו לבל יתינו לשבת על כסאו הרם של רבנו.

החל מאותו יום - העידו לימים גדולי עולם, התגלה רבנו באותו אופן מדי יום ביומו לר' יהודה עייאש, תוך שהוא לומד עמו בחברותא משל היה עדיין בחיים, והיה הדבר נסתר מעין כל וגלוי אך ורק לעיניו של ר' יהודה.

מהיתרון על כל ישראל - אינו אלא מה שתצוה אותם לבד. הקב"ה מבהיר למשה רבנו, כי על אף ההשתוקקות הכבירה שיש בלבו לבצע בעצמו את מלאכת המשכן וכליו, למרות שזכות העצומה שבכך, מכל מקום זוהי מצוה השייכת לכל יהודי, לעם ישראל על רבדיו השונם, ואל לו למשה ליטול עטרה זו לעצמו אלא יצווה לישראל לעשות זאת.

הרי לנו הזדמנות פז - לזכות במצוה כה חביבה ויקרה, עד שהיה צורך לצוות את משה רבנו באופן מיוחד לבל יקח לעצמו זכות גדולה זו.

כלפי מה הדברים אמורים?

ידועה דרשת חכמינו ז"ל (מגילה כט, א) על הפסוק (יחזקאל יא, טו): **"וְאֶהֱי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעֻט"** כי "אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות", ואם כן - כל מלאכת המשכן וכליו, כבוד בית ה' והמסתעף מכך - כולם גם יחד שייכים בהחלט אף בדורנו אנו, דור יתום ממנו נבצר ליהנות מזיו השכינה שהיה בבית המקדש.

עד כמה גדולה אפוא הזכות שלנו לקחת חלק בבית ה', בבנייתו ויפוי, בהקפדה על מורא מקדש! כמה עצומה הזכות שניתנה לנו - כל אחד ואחד ללא יוצא מן הכלל, בכך שניתנה לנו ההזדמנות שהיתה יכולה מטבע הדברים להיות שמורה לרמי המעלה בדרגת משה רבנו עליו השלום!

נצל את הזכות הזו, ניאחז בה ולא נרפה!

מי לנו גדול ממשה רבנו, אבי הנביאים שזכה לגילוי שכינה כמותו לא ראה אף ילוד אשה, הוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים והאכילנו את המן' (לשונו שלכלב בן יפונה, עפ"י סוטה לה, א), ואשר אף התורה הקדושה נקראת על שמו (מלאכי ג, ב): **"זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדֵי"**.

עד כדי כך שהתורה הקדושה חותמת את פרשת וזאת הברכה בפסוקים הבאים (דברים לד, י - יב): **"וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ ה' פְּנִים אֶל פְּנִים: לְכָל הָאֶתְתּוּ וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שְׁלַחוּ ה' לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעֹה וְלִכָּל עֲבָדָיו וְלִכָּל אֶרֶצוֹ: וְלִכָּל הַיָּד הַחֲזָקָה וְלִכָּל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל"**.

כעת, הבה נשער בלבנו - אילו היה ידוע לנו אודות דבר-מה שהיה משה רבנו משתוקק, כמה ומיידח לזכות לעשותו, למותר לציין עד כמה נחשב היה הדבר בעינינו. יתירה מכך, קשה היה לנו לתאר לעצמנו כי ישנו דבר כזה, אשר למעשה נטל הקב"ה ממשה רבנו - והעניקו לנו, לכל איש ישראל.

בתחילת הפרשה כותב רבנו כך: **"עוֹד יִוָּצֵא לְצַד שְׂצוּהָ ה' כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן וְעֵינָיו, לְנֹכַח שִׁירָאָה שְׂמִצּוּהָ לוֹ שִׁיעֲשֶׂה הוּא כָּל הַדְּבָר אֲלֵיו וַיָּבִיא כָּל הַגְּדֻבָה אֶל הַמִּשְׁכָּן, לְצַד הַתְּלַהּבוֹתוֹ בְּעִבּוֹדָתוֹ ה' גַּם יַעֲשֶׂה מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן וְעִבּוֹדוֹתוֹ."**

"לְזֶה אָמַר אֲלֵיו 'אֵתְתָה תְצוּהָ, פִירוּשׁ, מֶה שֵׁישׁ לָךְ"

גם אתם זכותם לישועה זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בנדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

רפואה מעל לדרך הטבע

בהיות הרבנית הלבפשטאם ע"ה, בתו של הגה"צ רבי הלל שלעזינגער זצ"ל, כבת תשע, פרצה בעיר הקודש ירושלים מגפה קשה - מחלת הדיפתריה. מחלה זו הפילה חללים רבים, ובין היתר, נפטרו שלוש מחברותיה של הילדה בתוך זמן קצר.

יום אחד, כשהילדה חשה ברע, לקח אותה אביה לרופא אשר סבר תחילה שמדובר בהצטננות קלה. אך לאחר בדיקה מעמיקה, זיהה הרופא סימנים ברורים למחלת הדיפתריה, והבין שמדובר בסכנת חיים ממשית. ללא שהות, החליט להכניס את הילדה באופן מיידי לחדר הניתוח, מתוך ניסיון להצילה מהמגפה שקטלה רבים כל כך.

רבי הלל, שחש את גודל הסכנה, רץ במהירות לשיבתו של המהרי"ץ דושינסקיא זצוק"ל וביקש ממנו להזכיר את בתו לברכה ולרפואה. באותו רגע, למרות שהיה בעיצומו של שיעור בפני תלמידיו, עצר המהרי"ץ את השיעור - דבר שלא קרה מעולם - וקרא יחד עם תלמידיו פרקי תהילים מעומק הלב.

בנוסף, קיבל רבי הלל על עצמו נדר: אם תקום בתו ממיטת חוליה, יביא אותה להדליק נר בבית הכנסת של האור החיים הקדוש בירושלים העתיקה, הידוע כמקום סגולה לישועות. כמו כן, התחייב להדליק בעצמו נר בכל ערב שבת לעילוי נשמת האור החיים הקדוש.

בחסדי שמים, הניתוח עבר בהצלחה, והילדה שבה לבריאותה המלאה, עד שהיתה מסוגלת ללכת בכוחות עצמה ללא כל תמיכה. כפי שהתחייב, הביא רבי הלל את בתו לבית הכנסת, ושם קיימו את הבטחתם.

סיפור זה מדגים את כח התפילה לצד כוחו של האור החיים הקדוש, ובזכות כחו של הצדיק ניצלה הילדה ממוות בטוח וחזרה לחיים טובים ולשלום.

מתיבתא אור החיים

מישראל עצמם ולא באופן של קיום ציווי ה', ואז הם מכבדים לפני ה' בשלימות. ולכן נשתנה מצוה זו מכל המצוות. וזו כוונת חז"ל (שמו"ד לו ב) שתמהו ישראל 'ואתה אומר שנאיר לפניך', והשיב להם ה' 'בשביל להעלות אתכם', כי בכך שעולה העבודה מן התחתונים בכל אות נפשם, מתעלה ומתכבד ה'.

וכע"ז הביא בסגנון אחר בפניני יחזקאל (מנדל) כתב: נראה לומר הכוונה בזה, דהנה נאמר (דניאל ב כא) 'היב חכמתא לחכימין', כי כשיש אתערותא דלתתא אזי מוסיפים עליו מן השמים השפעות וברכות, וכענין שמצינו (מלכים ב' ד א-ז) בפח השמן באלישע, וכמו כן רצה הקב"ה שענין הדלקת הנרות תיעשה ע"י אתערותא דלתתא, לכן צוה למשה שהוא עצמו יצוה כאילו מעצמו.

וראה עוד מה שכתב בייטב לב: ידוע הא דכתיב (במדבר יב ג) והאיש משה עניו כו', ובודאי ממנו למדו בני ישראל מדה זו שהם ממעטים עצמם ונבזים בעיניהם. אך אולי על ידי זה ירפו ידיהם מהתורה ויתירו לעצמם מה שאינו ראוי לפי חשיבותם, לזה צוה ה' למשה ללמדם לאחוז גם בבחינת גאות, להעלות נפשם להסתכל במעלתן, וכי ממקום קדוש יהלכו ממקור מחצב קודש. וזהו שנאמר 'ואתה' דייקא שאתה עניו מאוד, 'תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך', רומז לחכמה ושכל, 'להעלות נר תמיד', ר"ל להעלות נר ה' נשמת אדם (שכך נ"ר ראשי תיבות נשמה ריח, כמו שאמר הסבא (זוהר) משפטים דף צ"ט ע"ב) מעלה מעלה אל מקור מחצבתו תמיד, כדי שעל ידי זה יתאמץ ללכת ולגשת אל הקודש לדבק עצמו במקור החיים.

מאיר כל כך שרואים בכלים שעומדים בחדרי חדרים כל מה שבתוכם, ומכל שכן שיהיו רואין להיות נכנס ויוצא, ולמה לן נרות המנורה. אך יש לומר דזהו באמת מעשה ניסים ואסור ליהנות, על כן צוה ה' ליקח שמן למאור לראות להיכן יוצא ונכנס, והו' ויקחו אליך' בשבילך ודעתך, ואף על גב דשמן המנורה הקדש הוא וקיי"ל (פסחים כו). דאף על גב שקול מראה וריח אין בהם משום מעילה, מכל מקום אסור ליהנות, יש לומר שעל תנאי זה הוקדש ליהנות מכניסה ויציאה והוי כמו תנאי ב"ד והבן. ומעתה שפיר חדא מתורץ בחברתה דלענין שלא יהנה מהקדש של שמן המנורה על זה מאיר אור השכינה, ולענין שלא יהנה ממעשה ניסים על זה בא האור של המנורה, ומשניהם יחד יכול ליהנות בהיתר, והבן.

ובמאורי החיים נתבאר באופן נוסף: כי ה' 'נהורא עמיה שרא' (דניאל ב כב), ואינו נוקק כלל שיאירו לפניו ישראל. אבל עשה כן לצרכם ולהנאתם של ישראל, כדי שיקבלו שכר רב חלף נתינתם כבוד לה'. ולכן רצה ה' שמצוה זו תהיה באופן שיבא

כתב רבינו (שמות כז כ): ואתה תצוה. צריך לדעת למה הוצרך לומר 'ואתה' אחר שעמו היה מדבר, עוד למה אמר 'תצוה' ולא צו, עוד למה אמר לשון ציווי. ורבותינו ז"ל אמרו בזה דרשות מהם אמרו (תו"כ ס"פ אמור) אין צו אלא זירוז לצד שיש חסרון כיס. ואולי כי לצד שהדבר אינו מן המוסר לצוות ה' שידליקו נרות בבית ה' אשר ממנו תצא אורה, אשר על כן אמר למשה כי מצוה זו לא יאמרנה ישראל על פי ה', אלא הוא יצוה, פירוש מפי עצמו, שינהגו כבוד זה להביא שמן להדליק, ולזה אמר 'ואתה', פירוש מלבד מה שצויתך הוסף אתה לצוותם על זה.

הנה בטעם הדבר שצוה ה' שיהיה הדבר דוקא על ידי משה ולא כשאר המצוות, תמה בקרן לדוד (גרינואלד), וכתב שהוא מילתא דתמיהא לומר שנשתנתה מצוה זו מכל המצוות, ותי' על פי דרכו עיי"ש.

ובזמן אהרן (קורץ) תירץ בב' אופנים, ה"ל: וי"ל על פי דברי רבינו עצמם שמצוה זו באה לרמוז על התורה, וקיי"ל (ב"מ נט): תורה לא בשמים היא ואין משגיחין בבת קול, שהתורה ניתנה לדון אותה על פי שכל האנושי, והתורה נקראת על שם משה רבינו כנאמר (מלאכי ג כב) 'זכרו תורת משה עבדי', ועל כן שפיר נצטוו מצוה זו שהוא כנגד התורה רק מפי משה רבינו בלבד כאילו הוא היה המצוה להורות, דעצם התורה ניתנה למשה מתנה והבן.

עוד כתב שם בזמן אהרן: או יתפרש על פי דברי המדרש תנחומא (ס"ד ד) 'ויקחו אליך' בשבילך, שתהא רואה להיכן אתה נכנס ויוצא, ע"כ. ולכאורה תיקשי הא מקום השכינה היה

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

בדבריו על מעשה הציץ (כח, לח) מתבטא רבנו בביטוי מפליג: "כי קללות ישראל הנקראים קדש הם לה' חשוקים, דבוקים, משעבדים". המילה 'חשוקים' ניתנת להתפרש במשמעויות שונות, התדע מהו הפירוש הנכון? (א) מלשון חֶשֶק. על רך שאמר רבנו (שמות יט, ב): "הִגַּיעַ חֶשֶק וְנַחֲשֶק לְחֹשֶק וְחֶשֶק". (ב) מלשון חִשּׁוּק, עיגול. כוונתו שכל חיי איש ישראל נסובים סביב הקב"ה. (ג) מלשון חִיבוּר. היינו שישראל דבקים ומחוברים בכל מהותם להש"ת. תשובה מגיליון קודם: פרק כה פסוק ט.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדיקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה. 3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם. בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה
בעליון פר' ויחי:
הרב שמואל דוד
שיינברג, צפת

מחוברים לחיים
לשמיעת שיטורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

